

Bồ Đào (1926-1945)

Tác Giả: Wikipedia

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 14:42

Tóm lßc tißu sß vß Vua cußi cùng cßa dòng hß Nguyßn

Trß vß 6 tháng 11 năm 1925 – 30 tháng 8 năm 1945

Đăng quang : 8 tháng 1 năm 1926

Tißn nhißm : Khßi Đßnh

Kß nhißm : Không có. Chß đß phong kißn sßp đß

Hoàng hßu : Nam Phßng Hoàng hßu

Tên húy : Nguyßn Phúc Vĩnh Thßy

Niên hißu : Bồ Đào (1926 - 1945)

Trißu đßi Nhà Nguyßn

Hoàng gia ca : Đßng đßnh cung

Thân phß : Khßi Đßnh

Đß Bồ Đào i mßc trang phßc hoàng đß thßi nhß

Thânmßu

Tß Cung Hoàng Thß Cúc

Sinh 22 tháng 10 năm 1913 Huß, Vißt Nam

Mßt 31 tháng 7 năm 1997 (83 tußi) Paris, Pháp

An táng Nghĩa trang Passy

Bồ Đào (chß Hán: 溥儀; 22 tháng 10, 1913 – 31 tháng 7, 1997) là vß Hoàng đß thß mßi ba và cußi cùng cßa trißu Nguyßn, cũng là vß vua cußi cùng cßa chß đß phong kißn Vißt Nam. Đßng

ra "Bôo Đơ i" ch là niên hi u nhà vua nh ng nay th ng dùng nh là tên nhà vua khi t i v và sau khi thoái v d i danh nghĩa c u hoàng.

Ti u s và s nghi p

Thu nh

Ông hoàng Bôo Đơ i tên húy là Nguy n Phúc Vĩnh Th y (), còn có tên Nguy n Phúc Thi n (), t c danh "m V ng"[1] sinh ngày 22 tháng 10 năm 1913 (ngày 23 tháng 9 năm Quý S u) t i Hu , là con c a vua Kh i Đ nh và bà T Cung Hoàng Th Cúc. V thân th c a Bôo Đơ i v n còn nhi u nghi ng , vì vua Kh i Đ nh b mang ti ng là b t l c và không thích g n đàn bà [2].

Ngày 28 tháng 3 năm 1922, Vĩnh Thu đ c xác l p Đông cung Hoàng Thái t . Ngày 15 tháng 6 năm 1922, Vĩnh Thu cùng vua cha Kh i Đ nh sang Pháp đ th ng ngo n cu c tri n l m hàng hóa t i Marseille, Pháp. Tháng 6 năm 1922, Vĩnh Th y đ c v ch ng c u Khâm s Trung k Jean François Eugène Charles nh n làm con nuôi và cho ăn h c t i h c tr ng Lycée Condorcet r i sau tr ng Sciences Po (École libre des sciences politiques), Paris.

Tháng 2 năm 1924, Vĩnh Th y v n c đ d L T Tu n Đ i Khánh vua Kh i Đ nh, đ n tháng 11 năm 1924 tr l i n c Pháp đ ti p t c h c.

Vua Kh i Đ nh m t ngày 6 tháng 11 năm 1925, Vĩnh Th y v n c th tang vua cha và ngày 8 tháng 1 năm 1926, Vĩnh Th y đ c tôn lên k v làm vua l y niên hi u Bôo Đơ i. Tháng 3 cùng năm, Bôo Đơ i tr l i Pháp đ ti p t c h c t p. T niên khóa 1930, Bôo Đơ i theo h c tr ng Khoa h c Chính tr (Sciences Po). Đ n tháng 9 năm 1932, Bôo Đơ i h i loan v n c.

Lên ngôi

3 / 10

Thoái v

Năm 1945, Việ t-Minh c lập chánh-quy n. Ngày 25 tháng 8, Chính ph lâm th i H Chí Minh bu c Bồ o Đợi ph i thoái v . Bồ o Đợi thoái v trong m t bu i l long tr ng Ng Môn, Hu vào chi u 30 tháng 8, trao qu c n Hoàng đ Chi B u và thanh ki m b c n m ng c cho đ i di n c a chính ph lâm th i c a n c Việ t Nam Dân ch C ng hòa là ông Tr n Huy Li u. Ông tr thành "công dân Vĩnh Th y". Trong d p này, ông có câu nói n i ti ng "Thà làm dân m t n c đ c l p h n làm vua m t n c nô l".

Tháng 9 năm 1945, ông đ c Ch t ch Chính ph Lâm th i n c Việ t Nam dân ch c ng hoà m i ra Hà N i nh n ch c "C v n t i cao Chính ph Lâm th i Việ t Nam", ông là m t trong 7 thành viên c a y ban đ th o Hi n pháp do H Chí Minh đ ng đ u.

Ngày 6 tháng 1 năm 1946, ông đ c b u làm đ i bi u Qu c h i khóa đ u tiên c a n c Việ t Nam Dân ch C ng hòa.

Ngày 16 tháng 3 năm 1946, ông tham gia phái đoàn Việ t Nam Dân ch C ng hòa sang Trung Khánh thăm vi ng Trung Hoa, nh ng ông không tr v n c, mà v Côn Minh r i H ng C ng. T i Côn Minh, ông đã ti p xúc v i nhi u gi i chính tr , trong đó có ng i M . Đ i T ng Marshall, đ i di n Hoa K , đã đem b n giao c v i Bồ o Đợi v trnh T ng th ng Harry S. Truman. Bồ o Đợi bèn việ t th v n c xin t ch c "C v n t i cao" trong chính ph Việ t Nam Dân ch C ng hòa.

Làm Qu c tr ng

Năm 1947, c u trùm m t thám Pháp Đông D ng là Cousseau đã ti p xúc v i Bồ o Đợi t i H ng Kông, ng ý m i ông v n c n m quy n, hình thành nên "gi i pháp Bồ o Đợi" đ ch ng l i cu c chi n giành đ c l p c a phong trào Việ t Minh. Ngày 24 tháng 4 năm 1948, thi u t ng Nguy n Văn Xuân và Tr n Văn H u cũng bay t i H ng Kông đ g p Bồ o Đợi xin thành lập Chính ph Lâm th i cho Việ t Nam, ngày 15 tháng 5, Bồ o Đợi g i thông đ i p cho t ng Xuân, tán thành s thành lập Chính ph Trung ng Lâm th i Việ t Nam do t ng Xuân đ i u khi n "đ gi i quy t v n đ Việ t Nam đ i v i Pháp và d lu n Qu c t".

Ngày 5 tháng 6 năm 1948, Bồ o Đĩ i đã gồ p gồ Cao ỳ Pháp Bollaert ỏ vồ nh Hồ Long, trên chiồ n hồ m Duguay Trouin, bồ n tuyên ngôn Viồ t - Pháp đồ c công bồ , theo đó nồ c Pháp thồ a nhồ n nồ n đồ c lồ p và thồ ng nhồ t cồ a Viồ t Nam.

Ngày 8 tháng 3 năm 1949, Tồ ng thồ ng Pháp Vincent Auriol và Cồ u hoàng Bồ o Đĩ i đã ký Hiồ p ồ c Elysée, thành lồ p mồ t chính quyồ n Viồ t Nam trong khồ i Liên hiồ p Pháp, gồ i là Quồ c gia Viồ t Nam, đồ ng đồ u là Bồ o Đĩ i. Bồ o Đĩ i yêu cồ u Pháp phồ i trao trồ Nam Kồ cho Viồ t Nam và Pháp đã chồ p nhồ n yêu cồ u này.

*Ngồ i Pháp làm lồ trao ỏ n kồ m cho
Quồ c trồ ng Bồ o Đĩ i (3 tháng 3 năm 1952)*

Ngày 24 tháng 4 năm 1949, Bồ o Đĩ i vồ nồ c. Hai tháng sau, vào ngày 14 tháng 6, Bồ o Đĩ i tuyên bồ tồ m cồ m quyồ n cho đồ n khi tồ chồ c đồ c tồ ng tuyồ n cồ và tồ m giồ danh hiồ u Hoàng đồ đồ có mồ t đồ a vồ quồ c tồ hồ p pháp. Ngày 20 tháng 6 năm 1949, thồ tồ ng Nguyồ n Văn Xuân đồ đồ n tồ chồ c, Chính phồ Lâm thồ i Nam phồ n tuyên bồ giồ i tán. Ngày 21 tháng 6, thồ a ồ c Elyseé đồ c công bồ .

Ngày 1 tháng 7 năm 1949, Chính phồ Lâm thồ i cồ a Quồ c gia Viồ t Nam đồ c thành lồ p theo sồ c lồ nh sồ 1-CP cồ a thồ tồ ng, tồ n phong Bồ o Đĩ i là Quồ c trồ ng, trung tồ ng Nguyồ n Văn Xuân làm Thồ tồ ng kiêm Tồ ng trồ ng Quồ c phòng[3] (Có tài liồ u ghi Bồ o Đĩ i là Quồ c trồ ng kiêm Thồ tồ ng, Nguyồ n Văn Xuân là phó Thồ tồ ng kiêm Tồ ng trồ ng Quồ c phòng[4]). Tháng 1 năm 1950, Bồ o Đĩ i chồ đồ nh Nguyồ n Phan Long làm Thồ tồ ng. Ngày 27 tháng 4 năm 1950, giồ i tán chính phồ Nguyồ n Phan Long và ỳ nhiồ m Thồ hiồ n Trồ n Văn Hồ u thành lồ p chính phồ mồ i. Chính phồ do Trồ n Văn Hồ u làm Thồ tồ ng tồ n tồ i đồ n ngày 6 tháng 6 năm 1952 thì phồ i cáo lui, nhồ ng chồ cho Nguyồ n Văn Tâm lên làm thồ tồ ng cùng thành phồ n tồ ng, bồ trồ ng đa sồ là ngồ i do Pháp đào tồ o.

Ngày 20 tháng 11 năm 1953, hoàng thân Bồ u Lồ c tồ Pháp vồ Sài Gòn lồ p chính phồ thay thồ chính phồ Nguyồ n Văn Tâm. Thồ i gian này, Quồ c trồ ng Bồ o Đĩ i sồ ng và làm viồ c tồ i biồ t đồ n ồ Đà Lồ t. Xung quanh nồ i ồ cồ a Bồ o Đĩ i có cồ mồ t trung đoàn Ngồ lâm quân bồ o vồ và có cồ mồ t đoàn xe riêng gồ i là "công xa biồ t đồ n", lồ i có cồ mồ t đồ i máy bay riêng do các phi công

Bồ o Đ (1926-1945)

Tác Giả: Wikipedia

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 14:42

ng i Pháp lái ph c v .

Ngày 11 tháng 1 năm 1954, Chính ph m i do B u L c thành l p trình di n B o Đ i nh ng đ n ngày 16 tháng 6 năm 1954, B u L c t ch c. Qu c tr ng B o Đ i m i Ngô Đình Di m v n c, ngày 6 tháng 7, Ngô Đình Di m thành l p chính ph m i.

Sau Hi p đ nh Genève 1954, Pháp ph i rút kh i Đông D ng, chính quy n và quân đ i Qu c gia Vi t Nam t p k t i mi n Nam Vi t Nam ch t ng tuy n c đ th ng nh t Vi t Nam.

Ngô Đình Di m t n hành c i t chính ph l n th nh t vào ngày 24 tháng 9 năm 1954 và l n th hai vào ngày 10 tháng 5 năm 1955.

Tháng 9 năm 1954, t ng Nguy n Văn Hinh không ch u đ i quy n ch huy c a Ngô Đình Di m nên đánh di n sang Pháp nh B o Đ i can thi p. B o Đ i di n v Sài Gòn tri u t p Di m sang Cannes g p B o Đ i đ bàn l i vi c s p x p nhân s nh ng Di m không đi. B o Đ i quy t đ nh di n v Sài Gòn cách ch c th t ng c a Ngô Đình Di m.

Tuy nhiên, ngày 4 tháng 10 năm 1955, y ban tr ng c u dân ý thành l p đ a ý ki n đòi tru t ph Qu c tr ng B o Đ i và đ a Th t ng Ngô Đình Di m lên làm Qu c tr ng. Đ n ngày 26 tháng 10 năm 1955, Ngô Đình Di m đ c suy tôn lên ch c v Qu c tr ng, và v i 5.721.735 phi u tru t, Qu c tr ng B o Đ i b ph tru t và b t đ u cu c s ng l u vong t i Pháp cho đ n ngày t th .[5]

Cu c s ng l u vong

C u hoàng B o Đ i i Paris

Ông sßng tßi Cannes, sau đó chuyßn đßn vùng Alsace. Bồ o Đợi giao du vßi Jean de Beaumont, cßu nghß sĩ Nam Kß, mßt tay sßn bßn có hßng. Bồ cß quan thuß đß mßt tßi, không còn tißn tài trß cßa chính phß Pháp, ông phßi bán đßn tài sßn cßa mình. Năm 1963, Nam Phßng Hoàng hßu qua đßi ß Chabrignac. Năm 1982, khi đã tiêu pha hßt cß tài sßn, Bồ o Đợi kßt hôn vßi Monique Baudot, mßt phß nß Pháp kém Bồ o Đợi hßn 30 tußi (Monique Baudot sinh năm 1946). Bồ o Đợi nhßp đßo Công giáo ßy tên thánh là Jean-Robert.

Năm 1982, nhân khai trßng Hßi Hoàng tßc ß hßi ngoßi, Bồ o Đợi ßn đßu tiên sang thăm Mß vßi tß cách cá nhân. Trong chuyßn đi này ông đã nhßn tên cha đß làm ßi gißy khai sinh cho nhßng ngßi con ngoßi hôn trßc đây không ghi tên cha. Tßi thß trßn Sacramento, ông đßc tßng chißc chìa khóa vàng tßng trßng cho thß trßn này. Ông cũng đßc bà thß trßng thành phß Westminster, California tßng danh hißu "công dân danh dß" cßa thành phß.

Tang ß

*Mß cßu hoàng Bồ o Đợi
ßi Nghĩa trang Passy Paris.*

Cßu hoàng Bồ o Đợi là vß vua thß nhßt nhà Nguyßn. Ông qua đßi ngày 31 tháng 7 năm 1997 tßi Quân y vißn Val-de-Grâce, hßng thß 84 tußi. Ông cũng là mßt phß đß sßng thß nhßt trên thß gißi thßi hißn đßi. Trßc đó ông có nhßn ßi vß tham dß Hßi nghß thßng đßnh Cßng đßng Pháp ngß (La Francophonie) đßc tß chßc tßi Hà Nßi vào 1997.

Đßm tang Bồ o Đợi đßc đßn Elysée đßng ra lo lißu đßy đß và trang trßng. Vß phßa gia đßnh, ngoài bà quß phß Vĩnh Thßy Baudot có hoàng tß Bồ o Long và các công chúa cùng đßn tißn đßa thân phß, ngoài ra còn có bà Didelot (chß rußt cßa bà Nam Phßng), tuy đã 90 tußi nhßng cũng tßi đß. Linh cßu Bồ o Đợi đßc đßa tß Quân y vißn Val de Grace tßi thánh đßng Saint Pierre de Chaillot đß làm ß cßu hßn. Ông đßc an táng tßi nghĩa trang Passy, qußn 16, Paris, khá gßn tháp Eiffel. Đßm tang Bồ o Đợi đßc nhà nßc Pháp cß mßt tißu đßi lính lê đßng quân phßc trßng, gù đß trên vai, bßng súng, mßt sĩ quan cß m qußc kß Pháp đi đßu và tißu đßi lính cß m súng đi hai bên linh cßu. Chính phß Pháp có cß đßi đßn đßn đß ß, chia bußn và tißn đßa. Bồ

Bô Đệ (1926-1945)

Tác Giả: Wikipedia

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 14:42

Ngoại giao Việt Nam đã gọi đến chia buồn đến tang quyến và Mời thăm Tội quốc Việt Nam đã gọi vòng hoa viếng.

Trên BBC và số kiến này, bà Monique nói "Ngày hôm nay tôi rất đau buồn. Dĩ nhiên rồi, trên hết và trên hết là vì chúng tôi vừa qua đời. Nhưng hôm nay trang số của triều Nguyễn Việt Nam cũng được chạm đất. Tôi cầu nguyện cho chúng tôi".[6]

Vụ và tình nhân

Tình bán thân của vua Bô Đệ trong Dinh III

Theo tác giả Lý Nhân Phan Thanh, trong cuốn "Giai thoại và sự thật về Bô Đệ, vua cuối cùng Triều Nguyễn", Nhà xuất bản văn nghệ, 2006, thì tình nguyện viên và tình nhân của Bô Đệ gồm:

1. Nam Phan Hoàng hậu, quê Gò Công, Tiền Giang, có 5 người con
2. Bùi Mộng Điệp, quê Bắc Ninh, không hôn thú, có 3 người con
3. Lý Lệ Hà, quê Thái Bình, vũ nữ, không hôn thú, không có con
4. Hoàng Tiểu Lan (Jenny Woong), vũ nữ Trung Hoa tại Pháp, không hôn thú, có 1 con gái
5. Lê Thị Phi Ánh Huệ, không hôn thú, có 2 người con
6. Vicky (Pháp), không hôn thú, có 1 con gái
7. Clément(?), vũ nữ và buôn lậu ở xóm Cigalle (Pháp), không hôn thú
8. Monique Marie Eugene Baudot (Pháp), có hôn thú, không có con

Các con

Bồ Đợi (1926-1945)

Tác Giả: Wikipedia

Chúa Nhật, 11 Tháng 4 Năm 2010 14:42

Vua Bồ Đợi có 8 người vợ, tình nhân và có 13 người con.

Vợ Nam Phụng Hoàng hậu

1. Thái tử Nguyễn Phúc Bồ Long, sinh ngày 4 tháng 1 năm 1936, mất ngày 28 tháng 7 năm 2007
2. Công chúa Nguyễn Phúc Phụng Mai, sinh ngày 1 tháng 8 năm 1937 tại Đà Lạt
3. Công chúa Nguyễn Phúc Phụng Liên, sinh ngày 3 tháng 11 năm 1938
4. Công chúa Nguyễn Phúc Phụng Dung, sinh ngày 5 tháng 2 năm 1942
5. Hoàng tử Nguyễn Phúc Bồ Thông, sinh ngày 9 tháng 12 năm 1943

Vợ bà Mạnh Diệp

1. Nguyễn Phúc Phụng Thọ, sinh năm 1946
2. Nguyễn Phúc Bồ Hoàng, sinh năm 1954
3. Nguyễn Phúc Bồ Sơn, sinh năm 1957

Vợ bà Hoàng Tiểu Lan

1. Nguyễn Phúc Phụng An

Vợ bà Phi Ánh

1. Nguyễn Phúc Phụng Minh
2. Nguyễn Phúc Bồ Ân

Vợ bà Vicky

1. Nguyễn Phúc Phụng T

Bồ Đợi còn có một người con do bà Tống Cung nuôi, nhưng không rõ là con bà nào do ông không tiết lộ [7].

Câu nói nổi tiếng

- Làm dân mất nước để lập nên làm vua mất nước nô lệ.
- Xin cho tôi được sống và chết trong bình yên.

Chú thích

- [^] [1] Truật phồ Bồ o Đĩ và khai sinh Đồ nhữ t Cồ ng hòa: Ký ợc 50 năm sau.
- [^] Xem thêm bài "Vua Bồ o Đĩ con ại" cồ a Võ Hồ ng An
- [^] Xem thêm "Giai thoĩ và sồ thữ t vồ Bồ o Đĩ, vua cuĩ cùng Triũ u Nguyũ n", tác giồ Lý Nhân Phan Thồ Lang, Nhà xuữ t bồ n văn nghồ , 2006. Trang 229,287
- [^] Xem chú thích 121, bài "Ngồ Đờnh Diồ m, thồ i chồ a năm quyũ n"
- [^] Xem thêm "Giai thoĩ và sồ thữ t vồ Bồ o Đĩ, vua cuĩ cùng Triũ u Nguyũ n", tác giồ Lý Nhân Phan Thồ Lang, Nhà xuữ t bồ n văn nghồ , 2006. Trang 284-292
- [^] Xem thêm "Giai thoĩ và sồ thữ t vồ Bồ o Đĩ, vua cuĩ cùng Triũ u Nguyũ n", tác giồ Lý Nhân Phan Thồ Lang, Nhà xuữ t bồ n văn nghồ , 2006. Trang 268,269
- [^] Xem thêm "Giai thoĩ và sồ thữ t vồ Bồ o Đĩ, vua cuĩ cùng Triũ u Nguyũ n", tác giồ Lý Nhân Phan Thồ Lang, Nhà xuữ t bồ n văn nghồ , 2006. Trang 264
- [^] Câu “Trồ m ồ ng làm dân mồ t nồ c đồ c ồ p hồ n làm vua mồ t nồ c nô ồ” và câu “Trồ m ồ y làm vui đồ c làm dân mồ t nồ c đồ c ồ p” đồ c Bồ o Đĩ tồ p đồ c và đồ c tồ i buồ i ồ thoái vồ ; và câu “làm dân mồ t nồ c đồ c ồ p hồ n làm vua mồ t nồ c nô ồ” đồ c Bồ o Đĩ viữ t trong chiồ u gồ i cho hoàng tồ c. Hai chiồ u trên Bồ o Đĩ đã nhồ ông Phồ m Khồ c Hòe soồ n hồ và Bồ o Đĩ ký tên, đổng ồ n tín vào và ra ồ nh dán "chiồ u thoái vồ" tồ i Phu Vãn Lâu, mồ t chiồ u gồ i cho hoàng tồ c. Theo hồ i ký Phồ m Khồ c Hòe, phồ n trích ồ i tồ i trang 126, 153, 154 cuồ n "Giai thoĩ và sồ thữ t vồ Bồ o Đĩ, vua cuĩ cùng Triũ u Nguyũ n", tác giồ Lý Nhân Phan Thồ Lang, Nhà xuữ t bồ n văn nghồ , 2006.